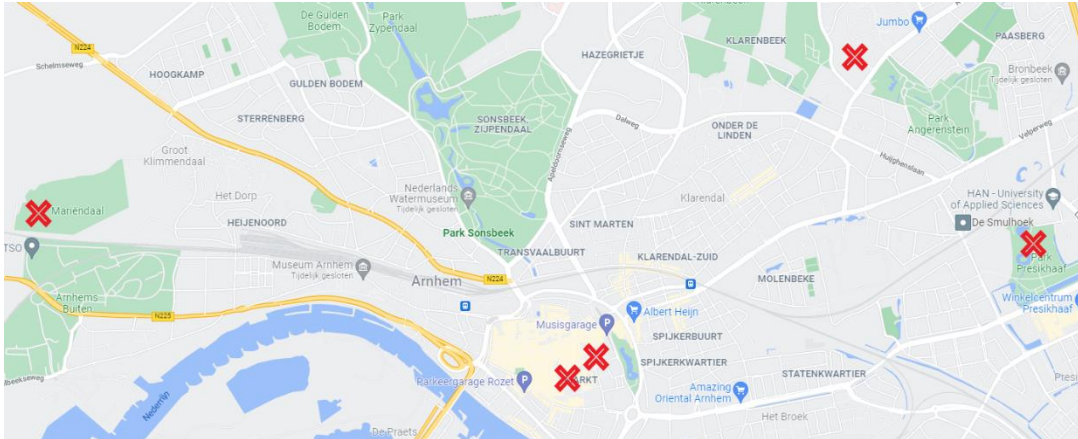

Het leven in Arnhemse kloosters

In het Erfgoedcentrum in Rozet wordt een klein, maar heel bijzonder boekje tentoongesteld. Het is een boekje van ongeveer 15 centimeter hoog en met een zwarte, leren omslag. Aan de buitenkant lijkt het niets bijzonders te zijn, buiten het feit dat het duidelijk erg oud is. Als men het boekje echter open slaat, verschijnen er ineens prachtig versierde bladzijden met veel kleur en goud. Het boekje is al meer dan 500 jaar oud en is helemaal met de hand geschreven en versierd. Het is bekend dat het boekje in een Arnhemse klooster is gemaakt, maar misschien nog wel het meest bijzonder is dat men zelfs weet wie het boekje precies geschreven heeft.

Afbeelding 1: De vijf kloosters die in Arnhem hebben gelegen. Van links naar rechts: Klooster Mariëndaal, Broerenklooster, Agnietenklooster, Monnikenhuizen en het Bethaniëklooster.

Kloosters in Arnhem

In de middeleeuwen liggen in iedere stad kloosters. In de meeste steden liggen er zelfs verschillende. Zo ook in Arnhem. Binnen de stadsmuren liggen er twee en daarbuiten nog eens drie (afbeelding 1). In ieder van die klooster leven ofwel mannen (drie kloosters) of vrouwen (twee kloosters). Mannen en vrouwen in één klooster komt niet voor. Dat willen de kloosterlingen ook niet. Ze houden zich niet bezig met liefdesrelaties. Vanaf het moment dat broeders of zusters in het klooster intreden, willen ze hun hele verdere leven wijden aan God. Hun dag ziet er dan ook anders uit dan het leven van mensen van nu. In de kloosters kan de dag in drieën worden verdeeld: er wordt ongeveer acht uur geslapen, acht uur gewerkt en acht uur gebeden. Dat bidden doen de kloosterlingen acht keer per dag. Niet alleen overdag, maar ook 's nachts wordt er gebeden. Tussen het bidden door moet hard worden gewerkt, vooral in de kloosters buiten de stadsmuren, want deze zijn zelfvoorzienend. Ze verbouwen dus hun eigen eten, bakken hun eigen brood en maken hun eigen habijt. Het habijt is het kledingstuk dat een kloosterling draagt. Het is een lang gewaad met mouwen dat te zien is op afbeelding 2.

Net even iets anders

Niet alle kloosters in Arnhem zijn hetzelfde. Ieder klooster is aangesloten bij een aparte kloosterorde. Dit is te vergelijken met een school. Op alle school worden mensen opgeleid, maar op iedere school gebeurt dat net even iets anders. Bij kloosters is dat ook zo. Ieder klooster heeft zijn eigen beeld van hoe zij denken dat ze goed moeten leven. Ook zien ze er allemaal net iets anders uit (afbeelding 2). Tussen Park Angerenstein en Klarenbeek wordt in 1342 het klooster Monnikenhuizen gesticht. Hier wonen monniken die veelal alleen leven in een klein kamertje en hier bijna ieder uur van de dag bidden of studeren. Een ander klooster is het Broerenklooster dat midden in de stad lag. Dit is juist een klooster waar men iets minder bezig is met studeren, maar ze juist vooral veel werken in de stad. Ze bidden nog steeds veel, maar werken daarnaast ook veel en helpen Arnhemse burgers.

Afbeelding 2: De habijten van drie verschillende monniken. Van links naar rechts: Mariëndaal, Broerenklooster en Monnikenhuizen.

Bethanië

Een derde klooster in Arnhem is het Bethaniëklooster (spreek uit: Bee-taa-nie-ju-klooster). Dit klooster lag vroeger op de plek waar nu park Presikhaaf ligt. In dit klooster leven alleen vrouwen en naast het werken in de tuin, houden deze zusters zich ook veel bezig met het kopiëren van boeken. In de middeleeuwen bestonden nog

geen scanners, computers of mobiele telefoons. Als mensen in die tijd dus graag een kopietje willen, dan

moeten ze de tekst met een ganzenveer en inkt overschrijven. De zusters in het Bethaniëklooster doen dit heel zorgvuldig en erg goed. De boeken die zij maken, zijn zo mooi, dat mensen enkele boeken uit dit klooster al meer dan 500 jaar hebben bewaard.

Een bijzondere naam

Een van deze boeken ligt nu in het Erfgoedcentrum in Rozet. In het boekje staan verschillende gebeden die men iedere dag kan bidden. Ook gewone mensen bidden in de tijd meerdere keren per dag en in het boekje staat wat ze dan precies moeten bidden. Aangezien een boek in die tijd flink wat geld kost, is zo'n boek een manier om aan anderen te laten zien dat je erg rijk bent. Vandaar dat sommige boekjes worden versierd met afbeeldingen of sierranden en worden ze ingekleurd met felgekleurde verf en soms zelfs goud. Op afbeelding 3 is zo'n mooi versierde pagina uit het gebedenboekje te zien.

Helemaal achteraan in het boekje staat iets heel bijzonders geschreven. Hier heeft een zuster uit het klooster haar eigen naam en een jaartal geschreven: *'In het jaar veertienhonderd negenenzestig is dit boek met de hand geschreven en voltooid door zuster Margariet Block, zuster in het klooster van Bethanië buiten Arnhem.'*

Zuster Margariet Block leefde dus in 1469 in het Bethaniëklooster en heeft heel wat maanden gewerkt om dit boekje over te schrijven. Wie ze precies was, is niet helemaal duidelijk. Wel is het heel bijzonder dat men nu een naam heeft van iemand die in die tijd in het klooster woonde. Vaak is dat helemaal niet het geval, aangezien de broeders en zusters in klooster veel drukker bezig zijn met God, dan met het achterlaten van hun eigen naam.

Afbeelding 3: Het handgeschreven gebedenboek dat gemaakt is door Margariet Block uit het Bethaniëklooster